

ANALİZ

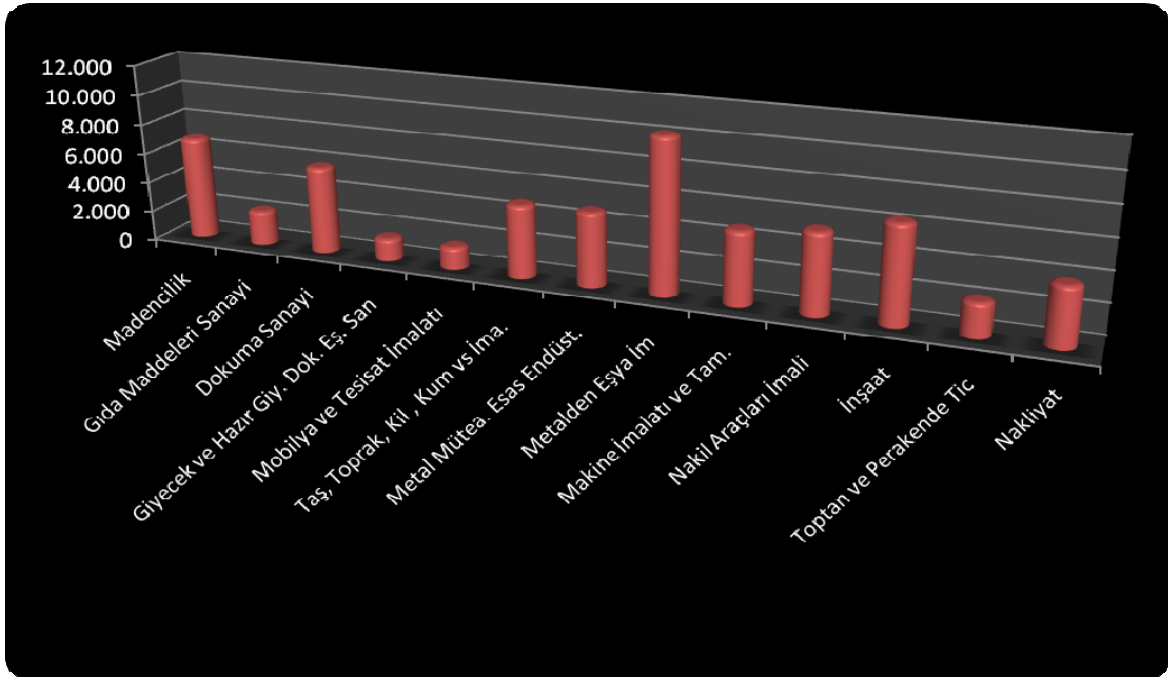
SSK 2005 yılı istatistiklerine göre, iş kazaları neticesinde ölen çalışan sayısı 1.072 olarak gerçekleşmiş ve aynı yıl içerisinde 24 çalışan meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Bu rakamlara ilave olarak kazalar ve meslek hastalıkları neticesinde kaybedilen toplam gün sayısı 1.745.616 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılı içerisinde madencilik sektöründe ise toplam 6.879 kaza gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: 2005 Yılında madencilik sektöründe gerçekleşen kaza sayısı

	Kadın	Erkek	Toplam
Kömür madenciliği	8	6.003	6.011
Kömür dışı madencilik	1	230	231
Taş, Kil ve Kum Ocakları	4	530	534
Metal Olmayan Diğer Maden İstihracı	0	103	103
TOPLAM	13	6863	6879

2005 yılında 73.923 adet olarak gerçekleşen toplam kazalar içerisinde madencilik kazaları % 9.3 gibi oldukça yüksek bir orana sahiptir. Madencilik sektöründe 116 adet olarak gerçekleşen ölümlü kazalar ise tüm ölümlü kazaların %10.8'ine karşılık gelmektedir.

Şekil 1: Kazaların Sektörlere Göre Dağılımı

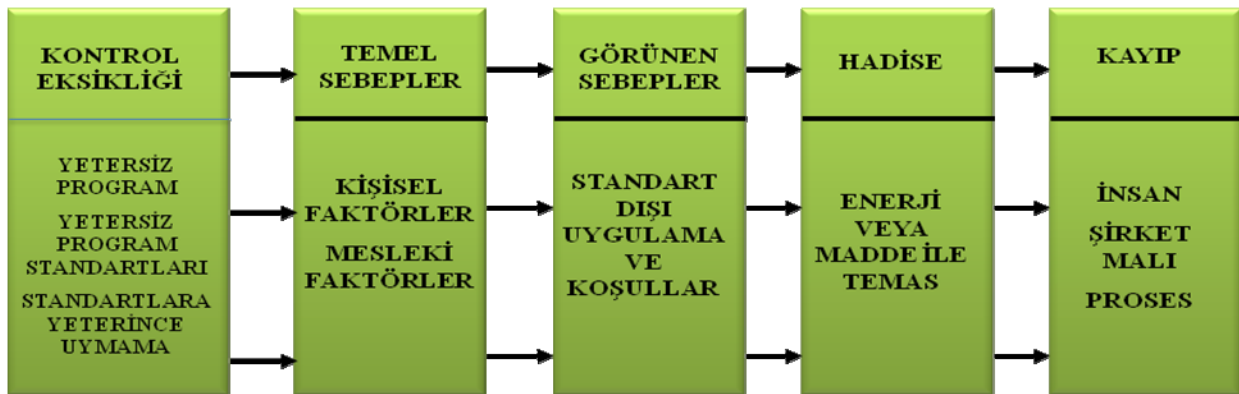
Madencilik sektöründen biraz uzaklaşıp Şekil 1'e baktığımızda, SSK 2005 istatistiklerinde yer alan toplam kazaların yaklaşık %74'ününün 13 sektörde gerçekleştiğini görmekteyiz (sektörlerde çalışan sayısı bilinmediği için çalışan ağırlıklı hesaplama yapılamamıştır).

Yukarıda yer alan kara tablodaki sektörler incelendiğinde, emek yoğun ve risklerin fazla olduğu sektörlerin iş kazalarında başı çektiği, yaralanma ve ölümlerin daha çok bu sektörlerde olduğu görülmektedir.

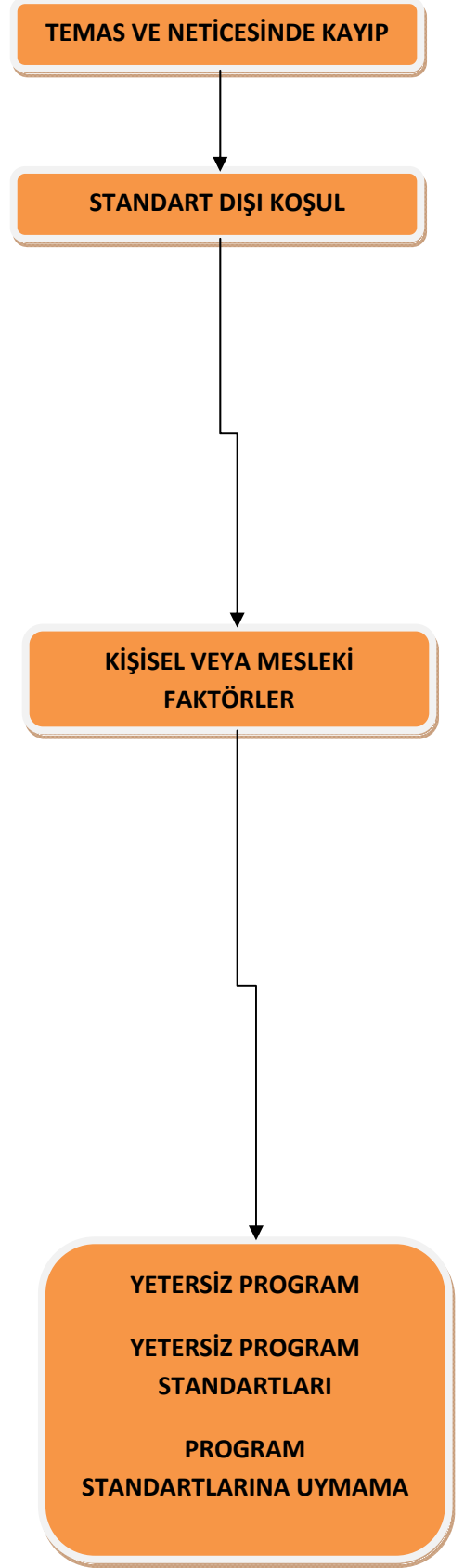
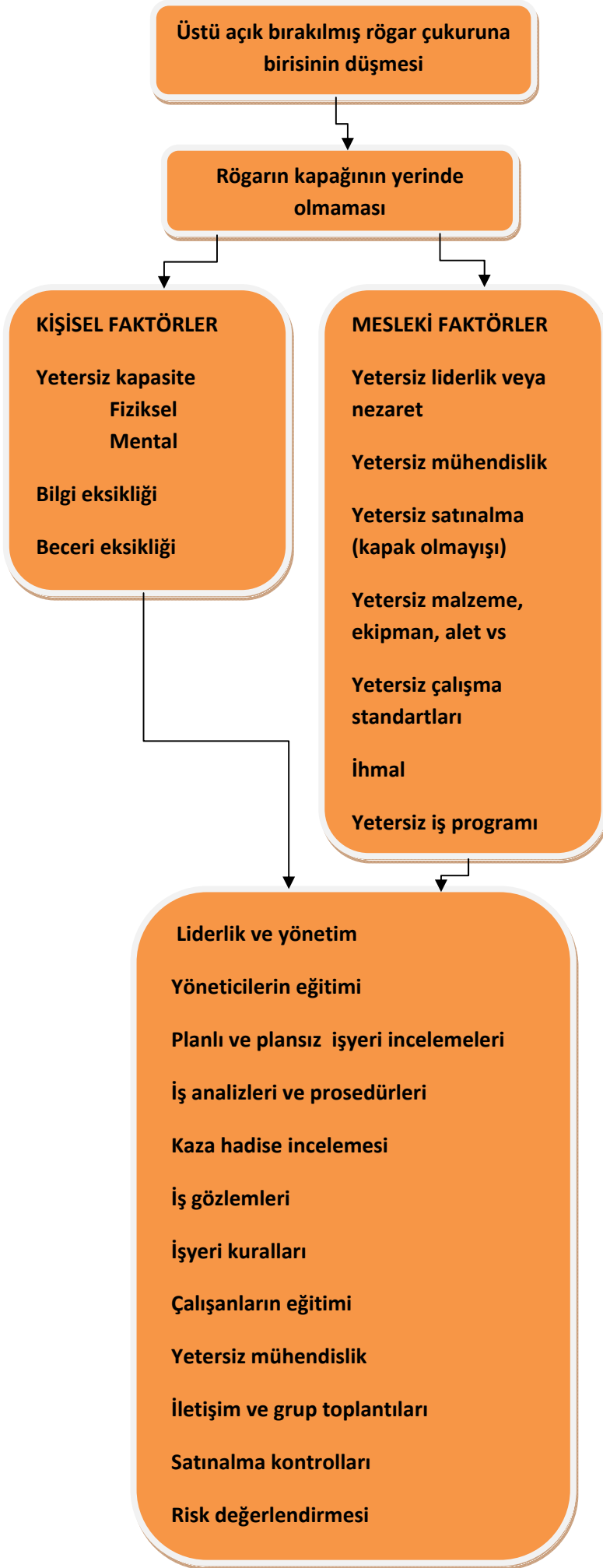
Rakamların da özetlediği üzere, iş kazaları ve meslek hastalıkları açısından iş hayatı değerlendirildiğinde Türkiye'de gerçekten ciddi bir problemin olduğunu ve her yıl ekonomik manada büyük kayıplar olduğunu görmekteyiz. Sadece SSK istatistiklerine bakarak Türkiye'deki toplam iş kazalarının bu rakamlarla kısıtlı olduğunu varsaymak, sigortasız çalışanlar, tarım sektöründe çalışanlar vs düşünüldüğünde aslında gerçekçi değildir ve gerçek kaza ve kayıp rakamlarının yukarıdaki rakamlardan çok daha fazla olduğu açıktır. Aslında kayıplar sadece ölüm veya yaralanma şeklinde de gerçekleşmemektedir. Her ne kadar ölüm, uzun kaybı veya sakat kalmayla sonuçlanmış bir kazaya maruz kalmış bir çalışanın ailesinin ve yakınlarının yaşamış olduğu manevi ızdırabın maddi boyutunu rakamsal olarak ortaya koymak mümkün değilse de, kayıplar aslında bunlarla da sınırlı değildir. Bunlara ilave olarak yangınlar, patlamalar, araç kazaları, göçükler, ödenen tazminatlar gibi olayın maddi boyutu irdelendiğinde karşımıza çıkacak tablonun çok daha fazla kararaacağı açıktır.

Peki yapılacak bir şeyler yok mu? Aslında yapılacak çok şey var! Hangi sektörde olursa olsun, kazaların temel sebepleri incelendiğinde sanılanın aksine kazaların kader olmadığı ve aslında çok büyük bir yüzdesinin önlenabilir olduğu çok net bir şekilde ortaya çıkacaktır. Ama çoğu zaman bu temel sebep analizlerini yapmak yerine "kadercilik oynamak" veya "kazaya uğrayanı suçlamak" daha kolaydır ve çoğu zaman da yaptığımız budur.

Şekil 2: Kaza oluşum modeli (Domino Teorisi)

Kaza oluşum modellerinden bir tanesi domino teorisidir ve yukarıdaki dominolar dikkatlice incelendiğinde kazaların niçin olduğu net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Eğer işletmelerin ihtiyaçlarına ve risklerine uygun bir program oluşturulmazsa, program oluşturulmuşsa ama standartlar yeterince yüksek değilse, veya bu standartlara uyulmuyorsa bir sonraki dominoda bu kontrol eksikliği temel sebepler olarak karşımıza çıkar. Kişisel veya mesleki faktörler ise bir sonraki dominoda görünen sebeplerdir. Bir sonraki domino ise temasın gerçekleştiği **KADER** dominodur! Peki gerçekten kader mi?

Yukarıdaki örnekte rögar kapağının açık bırakılması neticesinde standart dışı koşulun (standart dışı koşulun standart dışı uygulama neticesinde meydana geldiği de göz önünde bulundurulmalıdır) ortaya çıkmasına neden olan kişisel veya mesleki bir takım faktörler vardır. Bu mesleki veya kişisel faktörler incelendiğinde ise bunları yaratan kontrol eksikliği karşımıza çıkacaktır. Bu kontrol eksikliğinin ne olduğunu bulmak, ortaya çıkartmak ve kontrol eksikliğini doğuran sebepleri ortadan kaldırmak benzer kazaları ve diğer kazaları önleyecektir.

Kazasız günler dileğiyle

Burhanettin Şahin